

TRUMPŪJŲ INTERVENCIJŲ, SKIRTŲ RŪKANTIEMS ASMENIMS, IR RŪKYMO METIMO PAGALBOS PASLAUGŲ VEIKSMINGUMAS

Vadovas Vincentas Liuima.

Atsakingas vykdytojas Algimanta Karanevskytė-Buckiūnienė.

Vertinimo laikotarpis 2021 m. gegužės–gruodžio mėn.

Pagrindimas. Visuomenės sveikatos technologijos trumpasis vertinimas atliktas vykdant tiesioginį Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Visuomenės sveikatos departamento 2021 m. balandžio 27 d. pavedimą (Reg. Nr. G-712).

Tabako vartojimas yra viena didžiausių visuomenės sveikatos problemų visame pasaulyje. Ilgalaikis tabako vartojimas sąlygoja didėjančias tiesiogines ir netiesiogines sveikatos priežiūros sistemos išlaidas, ligotumą, neįgalumą bei priešlaikinės mirties tikimybę. Ilgainiui rūkymas sukelia fizinę ir psichologinę priklausomybę, todėl asmenims, nusprendusiems mesti rūkyti, reikalinga kompleksinė pagalba.

Vertinimo tikslas – įvertinti tabako vartojimo trumpųjų intervencijų ir pagalbos metantiems rūkyti paslaugų veiksmingumą bei apžvelgti šių intervencijų ir paslaugų teikimo organizacinius aspektus.

Vertinimo klausimai

1. Koks yra trumpųjų metimo rūkyti pagalbos intervencijų ir pagalbos metantiems rūkyti paslaugų veiksmingumas?
 - a. Koks yra šių intervencijų poveikis mirtingumui ir ligotumui?
 - b. Koks yra šių intervencijų poveikis išgyvenamumui ir neįgalumui?
 - c. Koks yra šių intervencijų poveikis gyvenimo kokybei?
2. Kokie yra trumpųjų metimo rūkyti pagalbos intervencijų ir pagalbos metantiems rūkyti paslaugų teikimo organizaciniai aspektai?

Vertinimo metodai. Siekiant atsakyti į vertinimo klausimus, atlikta sisteminė mokslinių publikacijų apžvalga. Tyrimų paieška vykdyta duomenų bazėse „PubMed“, „Cochrane“ ir „Medscape“. Papildomai atlikta paieška, siekiant nustatyti trumpųjų intervencijų ir metimo rūkyti pagalbos paslaugų organizacinius aspektus kitose šalyse.

Rezultatai. Į vertinimą įtraukta 30 publikacijų: 12 atsitiktinių imčių kontroliuojamų tyrimų, 15 sisteminių apžvalgų su / be meta analizės ir 3 kohortinės studijos. Įtraukti tyrimai ir sisteminės apžvalgos nagrinėjo intervencijų, kurios padėtų mesti rūkyti, veiksmingumą. Į vertinimą įtrauktų tyrimų ir sisteminių apžvalgų duomenys leidžia teigti, kad trumposios intervencijos, skirtos rūkantiems asmenims ir rūkymo metimo pagalbos paslaugos yra veiksmingos.

Išvados

1. Trumposios intervencijos, skirtos rūkantiems asmenims, ir rūkymo metimo pagalbos paslaugos yra veiksmingos. Plačiai prieinamos kompleksinės paslaugos, apimančios trumpąsias intervencijas, psichologinę pagalbą ir farmakoterapiją, veiksmingesnės, kai jos teikiamos kartu, ir gali padidinti rūkymo metimo tikimybę.
2. Trumpųjų intervencijų, skirtų rūkantiems asmenims, ir rūkymo metimo pagalbos paslaugų įgyvendinimas gali lemti sumažėjusį tabako gaminių vartojimo dažnį, paplitimą ir tausoti žmonių sveikatą.
3. Trumposios intervencijos, skirtos rūkantiems asmenims ir rūkymo metimo pagalbos paslaugos gali būti sėkmingai teikiamos sveikatos priežiūros įstaigose ir kitoje tam tinkamoje aplinkoje (pvz., vaistinėse, darbovietėse).
4. Trumposios intervencijos, skirtos rūkantiems asmenims, neatskiriama rūkymo metimo pagalbos paslaugų dalis. Tokias intervencijas gali teikti specialiai parengtas sveikatos priežiūros darbuotojas ar kitas (pvz., psichologas, vaistininkas, socialinis darbuotojas, konsultantas) specialistas.

Daugiau informacijos gali suteikti Higienos instituto Visuomenės sveikatos technologijų centro Technologijų vertinimo skyriaus specialistas, laikinai vykdantis skyriaus vadovo funkcijas, Vincentas Liuima tel. (8 5) 261 6681, el. paštu vincentas.liuima@hi.lt.